

KOKOOMUKSEN KULTTUURIVALTUUSKUNTA

3.12.2010

KULTTUURIN JA LUOVIER ALOJEN POLITIIKKA

Kulttuuri antaa ihmisen elämään sisältöä ja lisää hyvinvointia. Kulttuurielämykset voivat syntyä osallistumalla kulttuuritilaisuuksiin tai harrastamalla itse taiteita. Kulttuuri tulisi kuulua kaikenikäisten suomalaisten jokapäiväiseen elämään ja yhteiskunnan palvelutarjontaan varhaiskasvatuksesta vanhusten palveluihin saakka.

Kulttuurin ja luovien alojen merkitystä suomalaisten hyvinvoinnille ja taloudelle on mahdollista lisätä tuntuvasti ja siten auttaa suomalaisia kohtaamaan kansakuntana myös globalisaation ja kiristyvän kansainvälisen kilpailun haasteet.

Näistä syistä Kokoomuksen Kulttuurivaltuuskunnan mielestä on perusteltua lisätä eri hallinnonalojen sekä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välistä yhteistyötä suomalaisen kulttuurin ja luovan työn vahvistamiseksi.

Kokoomuksen Kulttuurivaltuuskunnan Kulttuurin ja luovien alojen politiikka koostuu neljästä osa-alueesta:

1. Kulttuurin ja luovien alojen talouden ja työllisyyden kasvattaminen
2. Kulttuurikasvatuksen ja -koulutuksen kehittäminen
3. Taiteilijoiden eläke- ja sosiaaliturvan parantaminen
4. Kulttuurilaitosten kehittäminen valtakunnallisena kokonaisuutena.

KOKOOMUKSEN KULTTUURIVALTUUSKUNTA

3.12.2010

1. Kulttuurin ja luovien alojen talouden ja työllisyyden kasvattaminen

Kulttuurin ja luovien alojen työllisyyden ja talouden kasvattaminen vaatii poliittisia toimia. Kulttuurin ja luovien alojen palvelujen ja tuotteiden kysyntää ja rahoitusta on lisättävä markkinavetoisin ja julkisen sektorin toimin sekä sääntelyn kautta. Kulttuuripolitiikan painopistettä tulee siten uudistaa markkinoiden vahvistamisen suuntaan.

Markkinoihin vetoa – työtä taiteilijoille

Kulttuurin taloudellista merkitystä on lisättävä toimenpiteillä, joilla kulttuurimarkkinoille alkaa siirtyä enemmän pääomia, kulttuurintuottajille rahoitusta ja luovan työn tekijöille tuloja. Valtiovallan tulee tehdä toimenpiteitä, jotka kannustavat kotitalouksia, yrityksiä, julkista sektoria ja muita organisaatioita käyttämään kulttuurialan palveluja ja hankkimaan luovan työn teoksia ja myös vastaamaan teosten käyttökorvauksista asianmukaisesti.

Kulttuurin ja luovien alojen markkinoiden syntymistä ja kehittymistä tulee edistää verotuksen keinoin. Verovähennysoikeuden vaikutusta yritysten, yhteisöjen ja yksityishenkilöiden taidehankintojen lisäämiseen tulee selvittää. Ammattitaiteilijan uniikin tilaustyön tai esityksen sisällyttämistä nykyisen kotitalousvähennyksen piiriin veropohjaa kaventamatta tulee selvittää sekä yritysten taiteen ensiostoille annettavaa poisto-oikeutta kirjanpidossa ja verotuksessa. Kulttuuripalvelujen ja taideteosten sekä niiden välityksen arvonlisäveroa tulee yhtenäistää ja asettaa se arvonlisäveron peruskantaa alhaisemmalle tasolle EU:n sääntelyn puitteissa. Digitaalisesti tuotetun sisällön verokohtelu tulee pitkällä aikavälillä saattaa samalle tasolle vastaavan paperille tuotetun sisällön kanssa. Ulkomaalaisiin esiintyjiin kohdistuvan lähdeveron poistamista tulee selvittää kulttuurituonnin lisäämiseksi.

Kulttuurisetelin käyttöä tulee laajentaa ja sen avulla lisätä kuluttajan kautta kulttuuriin ohjautuvaa tukea.

Kulttuurihankkeiden rahoittamisen ja taidesijoittamisen ongelmakohdat tulee selvittää. Sijoittaminen kulttuurihankkeisiin ja rahan lahjoittaminen julkisiin taidehankintoihin tulee tehdä houkuttelevammaksi. Valtiontuen piirissä oleville, taiteenalojen yleishyödyllisille yhteisöille kuten säätiöille tehtävien lahjoitusten tulee olla lahjoittajalle verovähennyskelpoisia. Sijoittamisen lainsäädännön tulee kannustaa taidesijoittamisen laajentumiseen.

KOKOOMUKSEN KULTTUURIVALTUUSKUNTA

3.12.2010

On kokeiltava uusia rahoitusmalleja, joilla kannustetaan rahoittajia kulttuuriteollisuuden ja luovien alojen rahoittamiseen. Esimerkiksi riskipääoma, takuut ja muut markkinatoimijoiden riskinjaon välineet helpottavat pk-yritysten rahoituksen saantia. Valtion takausjärjestelyjä tulee kohdentaa innovatiivisiin ja myös riskiä sisältäviin kulttuurituotantoihin.

Yrittäjyyttä kulttuuripalvelun tuottajiksi – luovan työn edellytyksiä parannettava

Valtiovalta ja kunnat rahoittavat kulttuuripalveluja merkittävästi. Julkisesti rahoitettujen teattereiden, orkestereiden, kirjastojen ja museoiden määrä on suuri. Julkisia kulttuuripalveluja tulee avata yrittäjyydelle.

Kulttuurin ja luovien alojen talouden joustavuuden ja dynaamisuuden lisäämiseksi julkisten kulttuuripalvelujen tuottamisessa on siirryttävä enemmän tilaaja-tuottajamalliin siten, että yrittäjyyslähtöiset kulttuuripalvelujen tuotantotavat yleistyvät. Uusia toiminta- ja rahoitusmalleja on kehitettävä yrittäjyyslähtöisten kulttuuripalvelujen lisäämiseksi.

Taiteellisen työn yrittäjyyttä tulee vahvistaa. Taiteellisen työn menovarauksen tai vaihtoehtoisesti tekijäntilin luominen tuloverolakiin tulee toteuttaa taiteilija-ammatin toimintaedellytysten parantamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriön työllisyys- ja yrittäjyysstrategiaa tulee muuttaa paremmin kulttuuri- ja luovien alojen yrittäjätoimintaa huomioivaksi. Luovien alojen ja kulttuuritoimialojen toimintaverkostojen toimivuuden, yrittäjyyden, liiketoiminta- ja markkinointiosaamisen, kulttuurituonnin ja -viennin sekä kulttuurimatkailun edellytyksiä tulee kehittää.

Työllistymisen esteitä luovilta aloilta tulee poistaa. Palkkatyön ja yrittäjyyden väliseen liikkuvuuteen tarvitaan tukirakenteita. Työvoimahallinnon palveluja tulee kehittää vastaamaan paremmin erilaisia palkkatyön ja yrittäjyyden välimaastoon sijoittuvien työmuotojen tarpeita.

Teknologian kehittämiskeskuksen tutkimus- ja kehitysrahoitusta on suunnattava nykyistä enemmän luovien alojen yrityksille.

KOKOOMUKSEN KULTTUURIVALTUUSKUNTA

3.12.2010

Ulos kulttuuriumpiosta - kansainvälisyyttä rakennettava järjestelmällisesti

Kansainvälistä vuorovaikutusta on lisättävä kaikilla taiteen aloilla. Suomalaisen taiteen kansainvälistymisstrategia tulee laatia.

Taiteilijoiden yhteistyötä vientiyritysten kanssa tulee edistää esimerkiksi lisäämällä tiedottamista ulkomailla toimiville suomalaisille yrityksille suomalaisten taiteilijoiden esiintymisistä kyseisissä maissa. Näyttelyvaihtokeskus Framen toiminta tulee organisoida tiiviissä yhteistyössä yritysten vienninedistämisen kanssa.

Kansainvälisesti verkostoituneen ja suuntautuneen välittäjäportaan (mm. tuottajat, galleristit ja agentit) kasvua ja korkeatasoisen ammattiosaamisen kehittymistä on tuettava. Kokeiluhankkeena tulee rahoittaa taidegallerioiden osallistumista kansainvälisille taidemessuille esimerkiksi Tanskassa toteutetun mallin mukaisesti. Taiteen hankerahoituksessa tulee kannustaa nykyistä jonkin verran enemmän kansainvälisiä, nopeasti toteutuvia ja riskejä sisältäviä eri taiteenaloja yhdistäviä yhteishankkeita.

Tekijänoikeus - luovan työn perusta

Tekijänoikeus on luovalla työllä elannon hankkimisen perusta, joka suojaa työn omaleimaisuutta ja tekijän taloudellisia ja moraalisia oikeuksia. Lainsäädännön tulee taata sopimusvapauden säilyminen työn tekijän ja teosten jakelijoiden välillä.

Tekijänoikeuslainsäädäntöä on kehitettävä siten, että se vahvistaa luovien alojen taloutta kokonaisuutena ja erityisesti luovan työn tekijän elinkeinon harjoittamista. Tavoitteena on oltava se, että arvoketjun eri vaiheet hyötyvät tasapainoisesti uusien palvelujen ja liiketoimintamallien toteuttamisesta. Varsinkin freelancerien ja itsensä työllistävien taiteilijoiden tekijänoikeustuloja on pyrittävä lisäämään.

Tekijänoikeusosaamista, kansainvälistä liiketoiminta- ja sopimusosaamista sekä tekijänoikeusjärjestelmää on kehitettävä siten, että luovalla työllä pystyy ansaitsemaan elantonsa uusissa toimintaympäristöissä ja rakenteissa tapahtuvista muutoksista huolimatta.

Voimassaoleva laitepohjainen hyvitysmaksujärjestelmä on vanhentunut ja se tulee uudistaa. Hyvitysmaksut tulee säilyttää riittävän korkealla tasolla kopioinnin siirtyessä uusiin laitetyyppeihin ja hyvitysmaksun tai vastaavan tekijäankorvauksen tulee lisääntyä kopioinnin laajentuessa. Uudistuksessa tulee huolehtia luovan työn tekijän taloudellisista eduista. Verkkokäytön

KOKOOMUKSEN KULTTUURIVALTUUSKUNTA

3.12.2010

tekijänoikeuskorvaukset ja lisensoinnit tulee ratkaista. Digitaalisten sisämarkkinoiden vuoksi myös EU-tason kehitystä on seurattava uudistusta tehtäessä.

Näyttelykorvausjärjestelmä on uudistettava. Julkisen sektorin palveluinaan esittämistä, lainaamista ja jakelemista teoksista tulee maksaa tekijänoikeudelliset maksut. Kirjastokorvauksien kattavuutta tieteellisten kirjastojen, tietokirjojen sekä äänitteiden osalta tulee laajentaa.

Verkkopiratismia torjumalla tulee vahvistaa laillisia verkkopalveluja. Laittoman luovan työn teosten tietoverkkojakelun valvontaa on lisättävä ja lainsäädäntöä kehitettävä.

Kulttuuri osaksi hyvinvointipalveluja

Taiteella ja kulttuurilla on merkittävä vaikutus terveyteen ennaltaehkäisevästi ja eheyttävästi. Taiteen ja kulttuuripalvelujen hyvinvointivaikutusta tulee lisätä.

Ikääntyvän väestön pitäminen virkeänä ja toimintakykyisenä on keskeinen sosiaalipolitiikan tavoite, jossa kulttuuri voi olla nykyistä enemmän avuksi. Taidemuseoiden, kirjastojen ja muiden taidelaitosten ja vanhusten hoivapalvelujen yhteistyötä on lisättävä. Julkisille hyvinvointipalveluille tulee laatia kansallinen ”Kulttuurista hyvinvointia” - toimintasuunnitelma ja osoitettava varat sen toteuttamiseen.

Taiteen lisääminen julkisessa rakentamisessa lisää markkinoita

Virikkeellinen ympäristö vahvistaa yksilön ja yhteisön identiteettiä ja luo hyvinvointia. Ympäristön parempi visuaalinen suunnittelu tuo monipuolisesti lisää työtä taidealoille.

Prosenttiperiaate taidehankintojen sisällyttämiseksi julkiseen rakentamiseen tulee ottaa käyttöön rakentamisessa ja kaavoituksessa aina, kun se on käytännössä mahdollista. Prosenttiperiaate tarkoittaa, että rakennusta suunniteltaessa varataan tietty prosenttiosuus (usein 0,5 % – 2 %) rakentamisen budjetista taiteen hankkimiseen tai taiteelliseen suunnitteluun.

Taidekaavat ja ympäristötaiteen kaavat ovat kannatettavia keinoja taiteen lisäämiseksi ympäristössämme. Taide tulee tuoda mukaan kaavoitukseen ja rakennushankkeisiin jo suunnitteluvaiheessa maakuntakaavasta asemakaavaan saakka. Nämä toimenpiteet lisäävät taiteen

KOKOOMUKSEN KULTTUURIVALTUUSKUNTA

3.12.2010

kysyntää ja luovat sitä kautta alalle töitä. Arkkitehtuurin painoarvoa yhdyskuntien ja rakennusten suunnittelussa tulee lisätä ennakkoluulottomasti.

Apurahajärjestelmään lisää vastikkeellisuutta

Apurahojen ja muun julkisen tuen merkitys vaihtelee taiteenaloittain. Tulonmuodostuksen ja taiteellisen työn kannalta apuraha on merkittävästi niin sanotuille luoville taiteilijoille (mm. kuvataiteilijat, kirjailijat, säveltäjät) sekä vailla työsuhdetta työskenteleville esittäville taiteilijoille (mm. tanssitaiteilijat ja muusikot).

Apurahojen myöntämisen vastikkeellisuutta on lisättävä edellyttämällä taiteilijoilta työohjelmia, joiden toteutumista on seurattava nykyistä tarkemmin. Tulee selvittää, miten apurahojen myöntäminen eri taiteenalojen välillä voisi olla tasapuolisempaa huomioiden toisaalta uudet taiteenalat ja toisaalta eri taiteen alojen yhteiskunnallinen vaikuttavuus.

Lasten- ja nuorten kulttuurille sekä maahanmuuttajakulttuurille tulee osoittaa erityisiä tukia. Kirjastoapurahojen myöntämisperusteita tulee tarkistaa huomioiden suomenkielisten tietokirjojen heikko asema.

2. Kulttuurikasvatuksen ja -koulutuksen kehittäminen

Kulttuuriharrastuksia on tuettava

Kulttuuriharrastukset lisäävät onnellisuutta ja yhteisöllisyyttä. Kulttuurikasvatuksella luodaan perusta koko elämän kestäväälle kulttuuriharrastukselle. Kulttuuriharrastukseen osoitettujen määrärahojen vaikuttavuutta tulee arvioida ja suunnata määrärahoja uudelleen tarvittaessa. Kuntia tulee kannustaa osoittamaan kulttuuriharrastuksiin varoja.

KOKOOMUKSEN KULTTUURIVALTUUSKUNTA

3.12.2010

Kasvatusta ja koulutusta vauvasta vaariin

Luovuus, taiteesta nauttiminen ja visuaalinen ajattelu kehittyvät vauvasta lähtien. Taidekasvatus edistää luovuutta ja innovatiivisuutta. Kulttuuri- ja taidekasvatusta eri muodoissaan tulee vahvistaa kaikilla kasvatuksen ja opetuksen tasoilla.

Varhaiskasvatuksessa tulee huolehtia monipuolisesti kulttuurin ja taiteen osasta lasten elämässä. Lapsen valmiuksia elää vuorovaikutuksessa median kanssa on kehitettävä.

Taide- ja taitoaineiden opetus tulee turvata jokaisella luokka-asteella. Taidemuseoiden ja koulujen välistä yhteistyötä tulee vakiinnuttaa ja lisätä esimerkiksi kohdennetuin määrärahoihin.

Kulttuurin ammattilaisten koulutusta kehitettävä

Kulttuurin ammattilaisille on laadittava koulutusstrategia, jossa otetaan huomioon kulttuurin merkityksen lisääntyminen hyvinvointia edistävänä tekijänä, alan kansallisten ja kansainvälisten asiantuntijatehtävien laajeneminen ja niihin liittyvä koulutustarve, taiteilijauran eri vaiheita vahvistava ja monipuolistava koulutus, johtamis- ja liiketoimintakoulutus sekä elinikäisen oppimisen ohjelma.

Alojen koulutusta suunnataan työmarkkinoiden kysynnän suuntaan. Taiteen alojen koulutuksen painopistettä siirretään ammatilliseen täydennyskoulutukseen. Kuvataiteen ammattikorkeakoulujen ja kuvataiteen täydennyskoulutuksen opetussisältöjä tulee suunnata taiteen soveltavan käytön suuntaan.

Tuottajakoulutusta tulee kehittää huomioiden taiteenalojen erityistarpeet ja kansainvälistyvä toimintaympäristö. Visuaalisten taiteiden alalle on koulutettava vastaavia ammattituottajia kuin musiikin, teatterin ja elokuvataiteen aloilla. Koulutuksessa on tavoiteltava kansainvälisesti merkittävää tasoa. Kirjailijoiden koulutuksen tarve tulee selvittää.

Luovien alojen yrittäjyysvalmennusta on jatkettava ja kehitettävä. Myös koulutusta tekijänoikeuksista on lisättävä.

KOKOOMUKSEN KULTTUURIVALTUUSKUNTA

3.12.2010

Taideyliopistot - tutkimus- ja kehitystoiminta

Taiteen korkeimman opetuksen ensisijaisena tavoitteena tulee olla kouluttaa taiteellisesti korkeatasoisia ammattilaisia. Taideyliopistojen yhdistämistä ja yhteistyön lisäämistä niiden välillä tulee selvittää. Kuvataideakatemia, Sibelius Akatemia ja Teatterikorkeakoulu yhdistetään tai yhteistyötä lisätään selvitysten tuloksista riippuen ja opettajia ja oppilaskuntia kuunnellen. Korkeakouluopetuksen sisältöjä kehitetään vastaamaan alan tulevaisuuden kehittymistä. Koulutukseen pyritään sisällyttämään myös talous-, yrittäjyys- ja työelämäkoulutusta kuitenkin niin, että taiteen alan koulutus ei mitenkään vaarannu.

Luovuuden ja luovien alojen tutkimusta ja kehitystä lisätään korkeakouluissa ja osana Teknologian kehittämiskeskuksen kautta jaettavaa rahoitusta. Suomen Akatemian on hyväksyttävä toiminnassaan taiteellinen tutkimus tasaveroisena tiedetutkimuksen kanssa. Myös luovuuden ilmiön tutkimusta tulee lisätä.

Kulttuurin ja luovien alojen klusteria ja kulttuuripalvelujen tuotantoyrittäjyyttä on vahvistettava kaikessa valtion tukemassa tutkimus-, kehitys- ja vienninedistämistoiminnassa. Digitaalitekniikan ja muiden uusien tekniikoiden tutkimusta ja kehitystä tulee rahoittaa myös kulttuurin ja luovien alojen hankkeina.

3. Taiteilijoiden sosiaali- ja eläketurvan parantaminen

Taiteilijat saavat toimeentulonsa usein monesta lähteestä: omasta taiteellisesta työstä, opetus- ja muusta palkkatyöstä ja apurahoista. Tämän johdosta taiteilijoiden sosiaali- ja eläketurva vaatii kehittämistä.

Luovilla aloilla työskentelevien sosiaaliturva tulee saada lähemmäksi tasavertaista asemaa palkansaaajien kanssa. Ongelmana on, että itsensä työllistävät tulkitaan yrittäjiksi vaikka työnteko voi rinnastua palkansaaajana tehtävään työhön. Tästä seuraa heikennyksiä sosiaali- ja työttömyysturvaan. Taiteen ammattiharjoittajilla tulee olla oikeus saada työttömyysturvaa oman alan palkansaaajien kassasta riippumatta siitä, toimiiko yrittäjänä, freelancerina tai palkansaaajana.

Osa taiteilijoiden tulosta on tekijänoikeustuloja, jotka eivät ole osana sosiaaliturvaa. Esimerkiksi Teosto-tuloja verotetaan kuten ansiotuloja, mutta ne eivät ole osana sosiaaliturvaa kuten äitiysrahaa. Tekijänoikeustulojen liittämistä osaksi sosiaaliturvaa tulee selvittää.

KOKOOMUKSEN KULTTUURIVALTUUSKUNTA

3.12.2010

Taiteilijoiden eläketurvaa on parannettava. On tutkittava, voidaanko freelancerit, ei-työsuhteessa olevat ja ei-yritysmuodossa työskentelevät rinnastaa apurahataiteilijoihin ja -tutkijoihin, joiden sosiaaliturvaa on vuoden alusta uudistettu. Ei-työsuhteisten, freelance-kortilla työskentelevien eläketurva voitaisiin siirtää MELA:n hoidettavaksi. Taiteilijoita jää eläkkeelle suuri määrä lähivuosina, joten tarve taiteilijaeläkkeiden lisäämiselle on ilmeinen.

Freelancer-toimijoiden työterveyshuoltoa tulee kehittää.

4. Kulttuurilaitosten kehittäminen kansallisena kokonaisuutena

Valtion rahoittamien taidelaitosten toimintaa tulee tarkastella kansallisena kokonaisuutena.

Valtiontuen piirissä ovat teatterit, orkesterit ja museot. Muille, kuten kansallisopperalle, kansallisteatterille, elokuvasäätiölle, kulttuuritapahtumille, pienemmille taide- ja kulttuurilaitoksille myönnetään valtionavustuksia veikkausvoittovaroista.

Valtion rahoituksen perusteita ja malleja kehitetään. Valtiontuen kohdentumista alkuperäiseen tarkoitukseensa, kulttuurin tukemiseen, tehostetaan. Henkilötyövuosien kokonaismäärän merkitystä kulttuurilaitosten rahoitusperusteena vähennetään. Valtiontuen perusteita tulee kehittää asiakas- ja vaikuttavuusperusteiseksi.

Valtion ja kuntien välistä suhdetta alan tukemisessa ja kehittämisessä tulee selkeyttää. Kokeiluhankkeena kuntiin tulee perustaa kulttuuripalvelujen toteuttamiseksi alueellisia kulttuurisäätiöitä tai vastaavia rahoitusmalleja. Valtion rahoittamien esittämistilojen käyttöastetta pyritään nostamaan. Taidetoimikuntalaitoksen uudistamista on jatkettava.

Museoverkoston kehittäminen

Museoita, yleisiä kirjastoja ja arkistoja kehitetään monipuolisina oppimisen, elämysten ja tiedonhaun keskuksina. Valtion taidemuseon toiminnan organisointia uudelleen tulee selvittää käyttäen hyväksi yliopistolain uudistuksesta saatuja kokemuksia.

Kansallinen kuvataiteen kokoelmapolitiikka on laadittava, jolloin vältetään päällekkäisyyksiltä ja toisaalta puutteet korjataan.

KOKOOMUKSEN KULTTUURIVALTUUSKUNTA

3.12.2010

Kirjastoista kulttuurikeskuksia

Perinteinen kirja on murroksen edessä. Sähkökirjan yleistyminen muuttaa kirjallisuuden kulutuskäyttäytymistä. Sillä on vaikutusta myös kirjastojen tehtävään ja merkitykseen.

Sähkökirjan yleistyminen muuttaa kirjastotoimintaa tavalla, johon pitää valmistautua. Kirjastotoiminnan muuttuvasta tulevaisuudesta tulee tehdä selvitys, jossa kuvataan kehityspolkuja ja valtiolta edellytettäviä toimenpiteitä. Kirjastojen toiminnan muuttamista kulttuurikeskuksiksi käynnistetään monimuotoisilla kokeiluhankkeilla. Myös kirjastojen ja taidemuseoiden ja muiden kulttuurilaitosten yhteistyötä tiivistetään.

Yleisradiolla on kulttuuritehtävä

Yleisradion ohjelmatuotanto on kotimaiselle kulttuurille äärimmäisen tärkeä ja sitä tehtävää on vahvistettava. Yleisradion rahoitus on turvattava.